

ปรับปรุงบำรุงดินก่อนการปลูกพืช

การปรับสภาพพื้นที่นาเพื่อปลูกพืชชนิดอื่น โดยเฉพาะการปลูกพืชที่มีลักษณะแตกต่างกันเป็นอย่างมาก เช่น ทำนาแล้วมาปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น เกษตรกรควรตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืช เพื่อจะได้รู้ถึงคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของดิน สภาวะธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช และประเมินระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน แล้วจึงทำการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินให้มีลักษณะทางกายภาพที่ดีเหมาะสม สำหรับการงอกและเจริญเติบโตของพืชที่ปลูก ดังนี้

1. การใช้ปุ๋ยคอก ควรใช้ในอัตรา 1-3 ตันต่อไร่ โดยใส่ขณะเตรียมดิน กรณีที่ใช้มูลสัตว์ที่ยังไม่ได้ผ่านการหมัก ควรไถกลบทิ้งไว้ประมาณ 15-30 วัน ก่อนการปลูกพืช สำหรับพื้นที่ปลูกพืชไปแล้ว ควรใช้มูลสัตว์แห้งเก่า ๆ โรยเป็นแถบแล้วจึงพรวนดินกลบ

2. การใช้ปุ๋ยหมัก

- * พืชไร่ ใช้ในอัตรา 2-3 ตันต่อไร่ โดยใส่เป็นแถวตามแนวปลูกพืชแล้วคลุกเคล้ากับดิน
- * พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับ ใช้อัตรา 3-4 ตันต่อไร่ โดยหว่านให้ทั่วพื้นที่แล้วไถกลบก่อนการปลูกพืช 7-14 วัน

เกษตรกรควรตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืช เพื่อจะได้รู้ถึงคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของดิน สภาวะธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช และประเมินระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน แล้วจึงทำการปรับปรุงบำรุงดิน

3. การใช้ปุ๋ยพืชสด โลกบางส่วนต่าง ๆ ของพืชที่ยังสดอยู่ฝังในดิน เพื่อให้เน่าเปื่อยเป็นปุ๋ย ส่วนใหญ่จะใช้พืชตระกูลถั่ว เพราะให้ธาตุไนโตรเจนสูง และย่อยสลายง่าย โดยเฉพาะในระยะออกดอก พืชที่นิยมนำไปใช้เป็นปุ๋ยพืชสด ได้แก่ โสนอัฟริกัน โสนอินเดีย ปอเทือง ถั่วเขียว ถั่วพุ่ม ถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม เป็นต้น

คุณสมบัติของพืชปุ๋ยสดที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน

ชนิดของพืชปุ๋ยสด	ลักษณะของพื้นที่ที่เหมาะสม	ฤดูปลูกที่เหมาะสม	จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ใช้หว่าน/ไร่	วันออกดอก (วัน)	วันไถกลบ (วัน)
ปอเทือง	ชอบที่ดอนที่มีการระบายน้ำดี	ก่อนหรือปลายฤดูฝน	5	50	45 - 50
โสนอินเดีย	ชอบดินเหนียว ทนเค็ม	ก่อนฤดูฝน	5	60	
โสนอัฟริกัน	ดินที่ดอนและลุ่มทนเค็ม	ก่อนฤดูฝน	5	45	45
ถั่วพุ่ม	ที่ดอน ทนแล้ง	ก่อนฤดูฝน	8	45	40
ถั่วพริ้ว	ชอบดินเหนียวและดินกรด ทนแล้ง	ก่อนฤดูฝน ปลายฤดูฝน	10	45 - 50	60
ถั่วเขียว	ชอบดินที่ดอน ทนแล้ง	ก่อนฤดูฝน	7	34 - 60	40

ปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืชสด

ไถกลบปอเทือง

“

การปลูกพืชหมุนเวียน
ควรมีพืชตระกูลถั่ว
ซึ่งมีคุณสมบัติบำรุงดินร่วมอยู่ด้วย
เพื่อให้การใช้ธาตุอาหารจากดิน
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ตลอดจนให้ชั้นดินมีเวลาพักตัว

”

ไถกลบพืชตระกูลถั่ว

โสนอัฟริกัน

ถั่วพุ่ม

ถั่วพริ้ว

4. การคลุมดิน นิยมใช้เศษพืชคลุมดิน เพื่อรักษาความชื้นในดิน ป้องกันวัชพืชขึ้น และเมื่อเศษพืชเหล่านี้สลายตัว ก็จะกลายเป็นปุ๋ย เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เศษพืชที่นิยมใช้คลุมดิน ได้แก่ ฟางข้าว เปลือกถั่ว เป็นต้น

5. ใช้เศษเหลือของพืช หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ส่วนของต้นพืช เศษพืชที่เหลือ เช่น ต้นและเปลือก แกลบ ตอซัง หรือวัสดุอื่น ๆ ถ้าไม่มีการใช้ประโยชน์ควรไถกลบคืนลงไปในดิน

6. การปลูกพืชหมุนเวียน ควรมีพืชตระกูลถั่วซึ่งมีคุณสมบัติบำรุงดินร่วมอยู่ด้วย เพื่อให้การใช้ธาตุอาหารจากดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้ชั้นดินมีเวลาพักตัว ในกรณีพืชที่ปลูกมีระบบรากลึกแตกต่างกัน การปรับปรุงบำรุงดิน ควรใช้หลาย ๆ วิธีดังกล่าวข้างต้นร่วมกัน เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ต่าง ๆ หากใช้เพียงชนิดเดียวต้องใช้ปริมาณที่มาก ควรพิจารณาปริมาณการใช้ตามกำลังความสามารถที่มี หากใช้หลายชนิดร่วมกัน ปริมาณการใช้ในแต่ละชนิดก็ลดลง และควรมีการปฏิบัติบำรุงดินอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อรักษาระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินให้สูงอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ต่อการผลิตพืชผลทางการเกษตรในระยะยาวต่อไป

